

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 42 (953)

Субота, 17 кастрычніка 1953 года

Цана 50 кап.

Увага нарысу

Камуністычная партыя заўсёды падкрэсліла вялікае пераўтваральнае значэнне савецкай літаратуры, яе дзейсны, баявы характар, яе магутны ўплыў на шырокія масы працоўных у іх барацьбе за свабоднае, шчаслівае жыццё.

Адзавячым на заклік партыі, рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя множаць свае творчыя пспехі. Для новага ўздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі асцярожна перадаем нашай літаратуры і сучасны момант, калі XIX з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза вызначыў гістарычную задачу пераходнага пераходу ад сацыялізма да камунізма, а вераснёўскі Пленум ЦК КПСС выпрацаваў велікую праграму разкага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Адзавячым на заклік партыі, рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя множаць свае творчыя пспехі. Для новага ўздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі асцярожна перадаем нашай літаратуры і сучасны момант, калі XIX з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза вызначыў гістарычную задачу пераходнага пераходу ад сацыялізма да камунізма, а вераснёўскі Пленум ЦК КПСС выпрацаваў велікую праграму разкага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Але савецкая літаратура, якой заўсёды ўласціва баявая актыўнасць, павінна ўжо перамацаваць перадаючы ўплыў і аператыўна ўмяшчацца ў актуальныя падзеі рэчаіснасці. Адной з самых дзейных форм, адным з самых дзейных жанраў літаратуры, які дазваляе ажыццявіць гэтую задачу, з'яўляецца нарыс. Выкарыстоўваючы багатыя традыцыі, створаныя ў галіне нарысу класікамі рускай літаратуры, савецкія пісьменнікі далі выдатныя прыклады глыбокага асэнсавання і яркага адлюстравання жыццёвых падзей. У нарысах многіх савецкіх пісьменнікаў у дасканалай мастацкай форме адлюстраваны сапраўды дэталі гераічнага нашага народа. Лепшыя з іх занялі заслужанае месца сярод вядомых твораў мастацкай літаратуры.

Аляксей Максімавіч Горкі, які заўсёды ў сваёй творчасці звяртаўся да гэтага жанра і які ў апошнія гады свайго жыцця напісаў цудоўны цыкл нарысаў «Па Саюзу Саветаў», пакінуў выдатны выказванні аб нарысе, якімі акрэсліў велізарнае яго значэнне. Горкі гаворыў, што нарыс з'яўляецца самай удадай формай пазнання жыцця і дапаўняе мільёнаў да таго, што робіцца ў нашай рэчаіснасці. Ён павінен служыць для яркага асветлення і раскрыцця глыбінных працаў велікага працоўнага ўздыму будаўніцтва камунізма. Трэба памятаць, што нарыс з'яўляецца мастацкім творам, і таму аўтар павінен падыходзіць да яго стварэння як мастак, адбіраць і тыпізаваць з'явы жыцця, працаваць над яго кампазіцыяй, мовай, вобразамі.

Горкі вучыў, што аўтары нарысаў, беручы для сваіх твораў факты з жыцця, з непасрэдных будзён нашай працы, павінны асэнсоўваць іх па-філасофску, з вышнімі велічымі задачамі і перспектывамі будаўніцтва камунізма, раскрываць праз асобныя факты тыповыя, уласцівыя нашаму жыццю. У цэнтры ўвагі нарыса павінен стаяць чалавек з яго справамі, думамі, імкненнямі.

Якое-ж становішча з нарысам сёння ў беларускай савецкай літаратуры? Якія нарысы пасляваеннага часу можна паставіць побач з лепшымі мастацкімі творамі? На старонках газет і часопісаў яшчэ часта з'яўляюцца такія нарысы, у якіх хоча і бярэцца добрая тама, але яна вырашаецца напярэдня. У іх не раскрытае вобразаў герояў. Толькі асобныя з апублікаваных нарысаў адпавядаюць крытэрыям мастацкай літаратуры. Лепшыя з іх уключаны ў кнігі некаторых пісьменнікаў. Агульнае становішча нарыса сведчыць аб тым, што ён яшчэ займае другараднае становішча ў нашай літаратуры, што рэдактары газет і часопісаў і самі аўтары ў большасці выпадкаў не прадуляюць такіх-жа патрабаванняў да нарыса, як да рамана, паэмы, апавесці, п'есы. Аўтар закладае ведае, што пры здачы нарыса ў рэдакцыю яму не зробяць заўваг на распрацоўцы вобразаў, кампазіцыі, мовы, а абмяжоўваюцца праверкай, наколькі прыведзеныя факты адпавядаюць таму, што было ў сапраўднасці.

Аналіз нарысаў, надрукаваных на старонках часопісаў «Полымя» і «Беларусь», альманаха «Советская Отчизна» і газеты «Літаратура і мастацтва», сведчыць, што творы гэтага жанру з'яўляюцца тут выдаткова, у парадку самацёку. Часта пад выглядам нарысаў друкуецца доўгія, сумныя карэспандэнцыі, у якіх чалавек і яго справы патанюць у абыякавыя тэхнічныя працаў, у рэгістрацыі многіх дробязей.

У той-жа час у нас ёсць людзі, якія здольны працаваць над стварэннем цікавых, зместовітых нарысаў. З нарысамі выступілі пісьменнікі Я. Брыль, І. Шамякін, І. Грамовіч, А. Міронаў, П. Кавалёў, М. Паслядовіч, А. Бялёвіч, М. Вішнеўскі, журналісты А. Матусевіч, С. Мельнікаў, Ю. Поляк і іншыя.

У якасці прыкладу творчага стаўлення да нарыса можна назваць цікавыя нарысы І. Шамякіна «Партреты», надрукаваныя ў 9-м нумары часопіса «Беларусь» за гэты год. Мастак убачыў у калгасным жыцці такія з'явы і факты, якія паслужылі яму для аператыўнага водгуку на падзеі рэчаіснасці. Несумнінна, што яны зоймуць належнае месца сярод лепшых мастацкіх твораў беларускай прозы. Цікава, што ў «Партрэтах» І. Шамякін звярнуў увагу не толькі на становішча, што раскрыта ў вобразах і дзеяннях старшын калгаса Васіла і яго жонкі. Пісьменнік выдзяліў на асямяне і адмоўнае, паказавшы тып гультая, які нічога ў калгасе не робіць, а толькі ўжывае і ўсё крытыкуе. Тут дарчы ўспоміны ўказання Горкага аб тым, што ў нарысах, які ў апавяданнях, раманах, апавесцах, паэмах, драмах, пісьменнік павінен дапамагаць народу вымятаць з жыцця ўсё аджытае, коснае, адстаалае.

Нашы чытачы чакаюць ад майстроў слова твораў аб сённяшніх гераічных справах народа, аб пераўтварэннях у калгаснай вёсцы, аб лепшых працоўніках. У гэтай справе нарыс дае шырокія магчымасці хуткага, аператыўнага водгуку на запатрабаваны чытачоў. «Вельмі важны, — гаворыцца ў перадавым артыкуле «Праўды» ад 4 кастрычніка гэтага года, — таксама штодзённым ўздзеяннем у друку лепшых пісьменнікаў, якія павінны напісаць аб працоўніках сельскай гаспадаркі поўнацэнныя творы».

Трэба, каб у Саюзе пісьменнікаў і ў рэдакцыях газет і часопісаў былі зменены адносіны да нарыса. Неабходна арганізаваць абмеркаванне надрукаваных нарысаў, вызначыць лепшае, што дасягнута ў гэтай галіне. Значную дапамогу можа і павінна аказаць наша крытыка. За апошнія час рэдакцыі занялі арганізатарскую работу па напісанню нарысаў. Трэба часцей накіроўваць у калгасы і МТС пісьменнікаў і журналістаў для непасрэднага асямянення з людзьмі і напісання высокамастацкіх нарысаў. Творы гэтага жанра павінны заняць належнае месца на старонках нашага друку.

Нарыс — баявы, аператыўны жанр савецкай літаратуры. Ён патрабуе да сабе сістэматычнай увагі пісьменнікаў і рэдакцыяў.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб узнагароджанні Народнага артыста СССР тав. Платонава Б. В. Ганаровай граматай Вярхоўнага Совета Беларускай ССР

У сувязі з шістдзясяцігоддзем з дня нараджэння і за выдатныя заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва, узнагародзіць Народнага артыста СССР тав. Платонава Барыса Віктаравіча Ганаровай граматай Вярхоўнага Совета Беларускай ССР.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

9 кастрычніка 1953 г. г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні Заслужанаму артысту Беларускай ССР тав. Шацілу І. Б. ганаровага звання Народнага артыста Беларускай ССР

За вялікія заслугі ў справе развіцця савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне Народнага артыста Беларускай ССР тав. Шацілу Івану Браніслававічу — Заслужанаму артысту БССР, артысту Беларускага дзяржаўнага ордэна Вярхоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

9 кастрычніка 1953 г. г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы

За заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы:

- 1. Баранюшанаму Аляксею Аляксандравічу,
2. Стоме Здзіславу Францавічу,
3. Драздовай Ліліі Сцяпанавне.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

9 кастрычніка 1953 г. г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы

За заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы:

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

9 кастрычніка 1953 г. г. Мінск.

УКАЗ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

Аб прысваенні ганаровага звання Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы

За заслугі ў развіцці савецкага тэатральнага мастацтва прысвоіць ганаровае званне Заслужанага артыста Беларускай ССР артыстам Беларускага дзяржаўнага ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга драматычнага тэатра імя Янкі Купалы:

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

9 кастрычніка 1953 г. г. Мінск.

Першая старонка.

Указы Прэзідыума Вярхоўнага Совета БССР.
Перадавы. — Увага нарысу.
Уславіць подзвігі працоўнікоў калгасных палёў.
Ул. Алоўнікаў. — Пачэсны абавязак кампазітараў.

Другая старонка.

Я. Лубяной. — Напярэдадні дваццацігоддзя опера-нага тэатра.
А. Агросчанка. — Канфлікт і яго вырашэнне.
П. Герасімовіч. — Адстаючы жанр жывапісу.

Трэцяя старонка.

С. Александровіч. — Цікавы пачатак.
Б. Бур'ян. — Шчыра кажучы...
І. Кудраўцаў. — Недахоп, узведзены ў прыцып.

Чацвертая старонка.

Д. Палітыка. — Н. Г. Памялюскі.
Ул. Стэльмах. — Няўдалае аднаўленне.
І. Салаўёў. — Японская прагрэсіўная кінематаграфія.

На новым месцы



Радасна сустраў калектыў Барысаўскай машына-трактарнай станцыі новых спецыялістаў-механізатараў. Сюды прыехалі майстар Барысаўскага аўтарамонтажнага заводу, былы трактарыст А. Хрыпін і аграном З. Суміна. Трактарыст быў накіраваны ў 6-ю трактарную брыгаду, дзе ён з першых дзён работы значна перавыконвае нормы выпрацоўкі.



Спецыялістам сельскай гаспадаркі ў МТС створаны ўсе ўмовы для плённай працы. Станцыя багата забяспечана навішай тэхнікай. У цяжкай пабудаванай рамонтнай майстэрні ўстаноўлены выдатныя металапрацоўчыя станкі, набыты поўны комплект рамонтных інструментаў. Для спецыялістаў заканчваецца будаўніцтва 12-кватэрнага дома.

На здымку: зверху — старшыня калгаса «Зара камунізма» П. Жукавец знаёміць агранома З. Суміну з картай севазаврота; унізе — трактарыст А. Хрыпін (злева) прымае трактар.

Фота С. Фрыда.

Уславіць подзвігі працоўнікоў калгасных палёў

Чарговы адкрыты партыйны сход у Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР быў прысвечаны абмеркаванню паставаў вераснёўскага Пленума Цэнтральнага Камітэта КПСС. З дакладам «На шляху развіцця беларускай літаратуры і задачы пісьменнікаў у сувязі з рашэннямі Пленума» выступіў Г. Шчыраў.

На партыйным сходзе ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР

Беларуская літаратура, — гаворыць дакладчык, — не адрываецца ад народа, яна імкнецца дапамагчы народу і партыі паспяхова рашаць важнейшыя задачы камуністычнага будаўніцтва. Напісана яма-ла твораў, прысвечаных калгаснай вёсцы. Але некаторыя з іх маюць істотныя недахопы.

Дакладчык адзначае, што ў беларускай літаратуры ёсць творы, у якіх рэчаіснасць апісваецца ў ружовых ідылічных фарбах. Пісьменнікі ў сваіх творах не раскрываюць цяжкасцей і перашкоды, якія сустракаюцца ў жыцці. Гэта асабліва характэрна для рамана А. Стаховіча «Шырокія гарызонты», апавесці Ус. Краўчанкі «Вясна на Палеесі», паэмы «Светач» А. Бялёвіча і рату іншых.

Задача беларускіх пісьменнікаў — павышыць мастацкую якасць сваіх твораў, больш дзейна дапамагчы нашай партыі ў выкарыстанні пераважкі камунізму, які яшчэ ёсць у свядомасці людзей. Паралельна актуальна з'яўляецца барацьба з рэагным роду бюракратызму, надхалімамі, кар'ерызмамі, рудзіярамі, абыякамі, крывадушымі людзьмі.

Дакладчык гаворыць аб некаторай таматрычнай абмежаванасці беларускай літаратуры. Няма яшчэ твораў аб механізатарах сельскай гаспадаркі.

Сур'ёзным недахопам многіх твораў на тэмы калгаснага будаўніцтва з'яўляецца іх невысокі мастацкі ўзровень. Занядбанне майстэрства прыводзіць да зніжэння ідэйна-гучнага твораў. Непатрабавальнасць пісьменнікаў да работы прыводзіць да таго, што ў нас з'яўляюцца творы з адна-

стайнымі сюжэтамі. У іх паўтараюцца ўжо вядомыя сітуацыі.
— Многіх недахопаў, — адзначае дакладчык, — можна было-б пазбегнуць, калі-б наша крытыка была баявой і дзейснай. У літаратурнай крытыцы не разгорнуты свабодны абмен думкамі.

На дакладу разгарнуліся спрэчкі. Прамоўца адзначыў, што дакладчык вельмі мала ўзніў праблемных пытанняў. Докладу нестала баявой творчай размовы аб літаратурных з'явах, што адбываюцца ў пасляваенныя гады.

— Пастава Пленума ЦК КПСС, — гаворыць П. Пестрак, — баявая праграма барацьбы за камунізм. Мастацкая літаратура павінна дапамагчы нашаму народу ажыццявіць гістарычныя рашэнні. Мы яшчэ мала маем сур'ёзных твораў на калгасную тэматыку. Тое, што напісана нашымі пісьменнікамі, трэба разглядаць як падступ да вырашэння гэтай надзённай тэмы.

Я. Герцовіч указаў, што часам пісьменнікі карыстаюцца ўстарэлымі, заштампаванымі мастацкімі сродкамі і прыёмамі ў творах аб калгаснай вёсцы. Гэта значна зніжае ідэйнае гучанне і мастацкую вартасць твора.

Аб усеабаковым мастацкім адлюстраванні жыцця гаварыў у сваім выступленні І. Шамякін. Ён адзначыў, што вобраз старшын калгаса Дзяміда Сыча (раман «Святло над Ліпкамі» М. Паслядовіча) напісаны некалькі аднабакова — толькі на службе. Аўтар не заглянуў у яго асабістае жыццё.

Спрэчкую апынуў у нашай крытыцы атрымаў асобны герой рамана І. Шамякіна «У добры час», і спрэчную таму, што галоўным героем рамана Максім Лескавец на-

Пачэсны абавязак кампазітараў

З радаснымі пачуццямі, выкліканымі клопатамі партыі і ўрада аб сельскай гаспадарцы, выходзіць калгаснікі на свабоднае, каб нахвіна працай выкаліць пастаўлены перад імі вялікія задачы. Прышла пара, каб на гэтым новым пачуцці мы адгукнуліся новымі радаснымі пэснямі. Уздым сельскай гаспадаркі нашай краіны — справа агульнанараднага. Не могуць застацца ў баку ад гэтай справы беларускія кампазітары і майстры пэсеннай народнай творчасці. Наш агульны абавязак — напісаць цікавыя, запамінальныя творы аб калгаснай працы і быццё, аб барацьбе калгаснікаў за ўздым сельскай гаспадаркі.

Абавязак кампазітараў — дапамагчы партыі пэснямі масам калгаснага сялянства перадаваць камуністычную свядомасць. А гэта яны могуць зрабіць добрай пэсняй. Ірская пэсня робіць не меншае ўражанне на масы, чым палымнае слова агітатара. Вось такія пэсні і патрабуюць нам, пэсеннікам, тварыць і пэсці ў народ.

Але для гэтага кампазітарам і майстрам народнай пэсеннай творчасці трэба па-сапраўднаму ўвайсці ў жыццё калгаснай вёскі. Кампазітары павінны глыбей вывучаць працу і быт калгаснікаў, быць не вынаходнымі гаспадарамі на вёсцы, а людзьмі, якія глыбока зацікаўлены ў далейшым росквіце сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. І толькі тады змогуць нарадзіцца патрыятычныя пэсенныя мелодыі, праўдзівыя і шчырыя, якія будуць адпавядаць сапраўдным пачуццям калгаснікаў.

Фальшывасці і паэрычнасці нехта прырэцць у справе стварэння пэсні. Толькі высокая якасць адкрыве ёй доступ у шырокія масы. Іншае больш павіна ўзмацніць наша творчае дружба з паэтамі рэспублікі, без якіх немагчыма рашаць задачы стварэння новых пэсень.

Таварышы беларускія пэсты, кампазітары, майстры народнай пэсні! Створыце новыя пэсні аб нашых калгасніках, уладзіце іх працу па ўздыму сельскай гаспадаркі нашай Радзімы.

Ул. АЛОУНІКАЎ, сакратар партарганізацыі Саюза савецкіх кампазітараў БССР.

Лекцыя старшыні калгаса



У Мінскім акрутовым Доме афіцэраў адбылася публічная лекцыя старшыні калгаса «Рассвет» Бабруйскай воласці К. П. Арлоўскага, арганізаваная Рэспубліканскім Таварыствам па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. На здымку: К. П. Арлоўскі чытае лекцыю. Фота А. Дзілава.

Канцэрты для калгаснікаў

Пры Акцябрскай кааператыве Чырвонапольскага раёна (загладчыца А. Канапанік) працуюць харавы, драматычны і танцавальны гурткі. Уздэльнікі драматычнага гуртка часта выступаюць у калгасах раёна са спектаклямі «Пялюк жаваранкі», «Партызаны», «Адплата» і інш.

Надаўна гурткоўцы выступалі ў калгасе «Чырвоныя ніва». Яны выканалі пэсні савецкіх кампазітараў, рускія і беларускія народныя пэсні і танцы.

Група студэнтаў кансерваторыі і тэатральнага інстытута выехала ў канцэртны рэйд па калгасах Мінскай воласці.

Першы канцэрт быў паказаны ў горадзе Чэрвень для ўдзельнікаў настаўніцкай канферэнцыі раёна. У праграму ўвайшлі народныя пэсні, вершы беларускіх пісьменнікаў, музычныя творы.

Брыгада дала чатыры канцэрты ў калгасах Чэрвеньскага раёна.

В. ЗАБАРА.

С. ПЯТРОВІЧ.

АГЛЯД ДРАМАТЫЧНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ

У Оршы адбыўся гарадскі агляд драматычных калектываў, у якім прынялі ўдзел гурткі клубу ільцокамбіната (мастакі кіраўнік А. Прылуцкі), чыгуначнікаў (мастакі кіраўнік Т. Шакуцін) і гарадскога Дома культуры (мастакі кіраўнік А. Карчэнінскі).

Журы агляду прысудзіла першае месца ўзнагародзіла граматай Аблпрофсавета драматычны калектыў клубу ільцокамбіната.

Індывідуальнымі граматамі ўзнагароджаны асобныя ўдзельнікі.

В. СКАПЦОВА, інструктар раёнскага аддзела культуры.

# Напярэдадні дваццацігоддзя опернага тэатра

Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета пачынае новы сезон напярэдадні дваццацігоддзя свайго творчай дзейнасці. Таму асабліва важнае значэнне мае адказнасць, якое мы адчуваем перад патрабаваннямі савецкага гледача. Асноўны клопат нашага калектыва і мастацкага кіравніцтва — узабагаціць рэпертуар опернымі і балетнымі творамі савецкіх кампазітараў, лепшымі ўзорамі рускай класікі.

Калектыў тэатра пільна працаваў у мінулым сезоне над операй Я. Цікоцкага «Дзяўчына з Палесся» (лібрэта П. Броўкі і Я. Рамановіча). Гэты цікавы, змястоўны спектакль пастаўлены калектывам тэатра з выключным нахвненнем. Салісты, аркестр, хор і балет ушартай працай стварылі хваляючы, жывасцівы спектакль аб гераічных справах беларускага народа ў дні Вялікай Айчыннай вайны. Прыма-опера цэла прынята нашым гледачом.

У спектаклі асабліва ярка праявілася майстэрства як старошага пакалення, так і нашай моладзі. Незабывнымі вобразаў беларускай дзяўчыны-парызанкі Алены стварылі Л. Александровская, К. Кудрашова і Р. Асіпенка. Лірычны вобраз сяброўкі Алены — Марфачкі ўвасоблены маладымі артысткамі Т. Ніжнікавай і Т. Шымко. Моцны і валавы народным героем з'яўляецца Апанас у выкананні М. Ворубева.

Мы ішчэ не лічым закончанай нашу работу над балетам «Аповесць аб каханні». Многа ішчэ тут спрэчнага і недасканалага. Аднак у спектаклі з добрага боку паказалі сабе артысты С. Дрэчын, А. Ражава, Н. Давідзенка, В. Міронаў і Н. Шахаў.

Мінулы год характарыстны значным ростам творчай моладзі, якая набывае мастацкую сталасць. Тэатр перад закрыццём сезона паказаў оперу «Айда». У гэтай пастаноўцы асабліва парадвала гледача майстры тэатра — салістка С. Дрэчын (Айда), І. Сайкоў (Радамэс), К. Кудрашова (Амерыс). Вельмі моцны і запамінальны вобраз Аманасра ў выкананні Н. Сардобава. Артыст М. Зювануў удала спявае партыю старошага жраца.

Мы таксама закончылі работу над балетам «Жыццель».

На жаль, ёсць ішчэ ў складзе групы і салісты, якіх пільна трэба выхавана і салястка С. Дрэчын (Айда), І. Сайкоў (Радамэс), К. Кудрашова (Амерыс). Вельмі моцны і запамінальны вобраз Аманасра ў выкананні Н. Сардобава. Артыст М. Зювануў удала спявае партыю старошага жраца.

Мы таксама закончылі работу над балетам «Жыццель». На жаль, ёсць ішчэ ў складзе групы і салісты, якіх пільна трэба выхавана і салястка С. Дрэчын (Айда), І. Сайкоў (Радамэс), К. Кудрашова (Амерыс). Вельмі моцны і запамінальны вобраз Аманасра ў выкананні Н. Сардобава. Артыст М. Зювануў удала спявае партыю старошага жраца.

Добра паказалі сабе ў рабоце над новымі творамі аркестр над кіравніцтвам галоўнага дырэктара Л. Любівава, хор (галоўны хорыстай Н. Прыскаў) і балет (галоўны балетмайстар Б. Мулер). Даводзіцца толькі папярэдадні, што калектывы склад калектыва недастатковы, бо наш оперны тэатр патрабуе значна большага творчага састава.

Гастрольны сезон 1953 года тэатр правёў у Смаленску і Растове-на-Дану. На гастролі былі паказаны оперы і балеты савецкіх кампазітараў, рускай і заходне-еўрапейскай класікі. Мы лічым сваім значным недахопам тое, што ў рэпертуары не было арыгінальных беларускіх твораў. За гэта нас зусім справядліва крытыкаваў патрабавальны рацёўскі гледач.

Тэатр сустраўся з партыйнай і савецкай грамадскаю Раствона-на-Дану.

У час гастролей былі атрыманы ад гледачоў лісты, поўныя глыбокай удзячнасці за наш прыезд, за майстэрства салістаў і калектыва.

Летнія гастролі прайшлі са значным поспехам. Аднак тут выявіліся і хібы нашай работы. Мы пераканаліся, што новы пастаноўкі трэба рыхтаваць так, каб можна было вывесці на гастролі ўвесь асноўны рэпертуар, які вызначае творчасць тэатра, каб спектаклі на стацыянары па сваім памерам адпавядалі габарыту іншых сцэнічных пляцовак, дзе мы будзем іх паказваць.

Вядлікую работу тэатр павінен зрабіць у галіне ўзабагачэння рэпертуара. У сезоне 1953—1954 г. мы ставім перад сабой заданне аднавіць у новай музычна-сцэнічнай рэдакцыі оперы беларускіх кампазітараў — «Міхась Падгорны» Я. Цікоцкага і «У пушчах Палесся» А. Багатырова. Апрача гэтых твораў, у рэпертуар уключаюцца рэжысёрскія оперы Мусаргскага «Барыс Годуноў» і найвялікшы помнік італьянскага класічнага мастацтва — опера Вердзі «Атэла».

Новыя спектаклі паказаў і балетны калектыў. У гэтым сезоне будзе пастаўлены балет Чайкоўскага «Спячачы прыжажаны».

Сур'ёзнай заганай у рабоце па стварэнні новых беларускіх опер і балетаў у ёсць ішчэ з'яўляецца слабая работа з кампазітарамі і лібрэцістамі. Гэта справа заходзіць ў стане застою. А глядач патрабуе ад нас арыгінальнага рэпертуара, які адлюстроўваў бы вялікі працоўны справы нашага народа. Глядач чакае ад беларускіх кампазітараў і пастаў класічнай оперы аб савецкіх жыцці. Гэтым пытаннем недастаткова займаецца не толькі тэатр, але і Галоўнае Упраўленне па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР.

Наш тэатр класіфіцы і аб далейшым выхаванні моладзі. Мастацкае кіравніцтва вылучае маладых выканаўцаў на галоўныя партыі. Гэта з'яўляецца добрым стымулам для творчага росту моладзі. Тэатр пачынае рэжысёрскія оперы «Маладая вярнава», у якой галоўны выканаўца — маладая салістка.

У мінулым сезоне ў нас дрэнна былі налажаны сувязі з гледачом. Для выпраўлення становішча тэатр у гэтым годзе стварыў бюро па арганізацыі гледача, якое ўстанавіла цесную сувязь з буйнейшымі прадпрыемствамі сталіцы. Мяркуюцца скажэнне канферэнцыя гледачоў на прадпрыемствах, правядзенне справаздачных выступленняў майстроў і моладзі тэатра.

Тэатр плануе выезд лепшых салістаў у калгасы з канцэртамі і творчымі справаздачкамі, а таксама для шафэйскай дапамогі кіравніцтва сельскай самадзейнасці. У сезоне 1953—1954 г. будзе наладжаны абмяненны выступленні салістаў нашага тэатра з салістамі оперных тэатраў Кіева, Адэсы, Львова і Харкава. Магчыма таксама выступленні — папулярнае майстроў і маладых выканаўцаў нашага тэатра і оперных тэатраў брацкай Савецкай Украіны.

Пачынаючы новы сезон, тэатр чакае ад савецкай грамадскасці і прафесійнай музычнай крытыкі кваліфікаванай ацэнкі творчай работы калектыва.

**Я. ЛУБЯНОЙ,**  
дырэктар Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета.



Працоўная рэспублікі сістэматычна знаёміцца з узорамі народнага мастацтва брацкіх рэспублік.

Гэтымі днямі ў Мінску з канцэртамі выступіў ансамбль песні і танца кубанскіх казак (мастакі кіравнік — заслужаны артыст Таджыкскай ССР П. Мірашнічэнка).

На здымку: харавая група ансамбля выступае на сцэне Дома афіцэраў у Мінску.

Фота І. Салавейчыка.

## Спектаклі новага сезона

У гутарцы з нашым карэспандэнтам кіравнікі тэатральнага калектываў рэспублікі расказалі аб адрывах новага сезона, аб бліжэйшых творчых планах рэспубліканскіх і абласных тэатраў.

Новы сезон Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы адрываў спектаклямі «Простая дзяўчына» і «Даходнае месца», якія цэла апыненне гледацтва. Бліжэйшым праграма кунаўляўца — «Зрада і каханне» Ф. Шылера ў пастаноўцы Л. Рахленкі і мастацкі афармленні А. Грыгар'яна. Гэты спектакль мінчане ўбачаць у канцы кастрычніка.

Творчы калектыў цпер працуе над сатырычнай камедыяй А. Макаёнка «Выбачайце, калі ласка!» (рэжысёр К. Саннікаў). Упершыню на сцэне тэатра імя Янкі Купалы будзе паказана п'еса вядомага нарвежскага драматурга Г. Ібсена «Нора».

Для работы над новымі пастаноўкамі тэатрам запрошаны буйныя майстры савецкай сцэны — рэжысёр МХАТ СССР І. Раўскі і рэжысёр тэатра імя Вахтангава І. Рапапорт.

Гэтымі днямі Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Я. Коласа паказаў праграму «Выбачайце, калі ласка!» (пастаноўка галоўнага рэжысёра А. Сібіньскага, мастак І. Нікалаў), у якой удзельнічаюць старошыя майстры і таленавіта моладзь: А. Лыньскі, М. Звездачотаў, М. Валынская, Н. Яроманка, З. Кананелька і другія.

Рэжысёр Н. Лойтар ставіць п'есу «Не называючы прозвішчаў» В. Мінко. Рыхтуюцца і другія пастаноўкі савецкіх і класічных твораў.

Тэатр будзе таксама працаваць над новым сцэнічным вярнятам п'есы Якуба Коласа «У пушчах Палесся» і драпакоўца з В. Волкскім яго п'есу «Матэка».

Першы спектакль асене-зімовага сезону шырокую дарогу на сцэну тэатраў Савецкай Беларусі і брацкіх рэспублік.

Аднак п'еса не пазбаўлена асобных недахопаў. Неглыбока распрацавана лінія асабістых узаемаадносін Курбатава і яго нявесты Наталі. Штучныя выгледы і прызнанні. Наогул гэты персанаж іграе ролю ў п'есе толькі службовую ролю. Аўтар не паспрабаваў глыбей зазірнуць у душу маладых людзей. Урачысты момант прызнання ў каханні выгледзе тут неагульна. Аўтар прымушае сваю гераіню гаварыць штучныя словы.

«...І выдзі замуж... — гаворыць яна. — Не верыцца... Замуж... Муж... Жонка... Словы нейкія, быццам першы раз чуваю...» Згодзімся, што момант гэты для яна сапраўды незвычайны. Але чаму ж яна гаворыць нешта незразумелае? «Муж... муж... мужка...». Каханні, раптам — муж ды мужка. Неверагодна.

Калі асноўны персанаж п'есы, які раскрывае галоўную тэму яе, напісаны ярка, дык пачынаючы сітуацыі і персанажы аказаліся недапрацаванымі.

Варта звярнуць увагу ішчэ на адну акалічнасць. Да трэцяга акта дзейныя развіваецца з нарастаючым напружаннем. У ім усё вузель замыкаецца кола, у якое трапілі Каліберавы, Моцкіны і Гаршкі. Прыродна і праўдліва развіваецца падзеі. Каліберавы выступаюць па радзі і пахвалілі сваімі «поспехамі». У раён прыязджае карэспандэнт абласной газеты Гардзюк. Кульмінацыя нарастае. Нібы бора, урываецца ў кабінет да Каліберова Ганна, якая потым разам з Гардзіюкам выязджае ў калгас (там ужо яна ўсё расказае карэспандэнту!). Нарэшце з'яўляецца пракурор, які атрымаў сігнал аб тым, што выданне плана хлебарыхтоўкаў раёнам на 78 працэнтаў — фікцыя. Каліберавы ўтрымваюцца. Чытаць усё зразумела. Наступнае развіццё. Канфілікт, на сутнасці, ужо вырашаны, і ўсё гэта заканчваецца ў трэцім акце. Чацвёрты акт дадае мала новага да таго, што ўжо вядома чытачу.

«Выбачайце, калі ласка!» — сатырычная камедыя, якая працягвае добрую традыцыю К. Крапіва, паказваючы п'есай «Хто смеяць апошні». І таму яна знай-

## Адстаючы жанр жывапісу

Партрэтны жанр у савецкім выяўленчым мастацтве займае значнае месца. У лепшых партрэтах з вялікай мастацкай сілаю ўвасоблены характары людзей нашага часу. Таму, натуральна, што савецкі мастак працягвае глыбокую цікавасць да гэтага раздзелу мастацтва.

Адстаючы жанр жывапісу ў значнай ступені тлумачыцца недастаткова высокім узроўнем партрэтнага жывапісу. Лепшыя партрэты — «Юны партызан» і «Партрэт народнай артысткі БССР А. Нікалавай» — Я. Зайцава, «Партрэт кампазітара М. Чуркіна» — Х. Ліўшына, «Партрэт стэханаўца М. Трубікіна» — Н. Воранава, «Партрэт партызанкі» — З. Паўлюскага складаюць асноўны асцяг Беларускага партрэтнага жывапісу.

З ліку пазначанай колькасці партрэтаў, якія ёсць у Беларускаму жывапісу, цяжка назваць твор, які б вызначыўся выразнасцю душэўнай характарыстыкі чалавека, унутраным яго багаццем, свежасцю і глыбінёй каларыта.

Многім партрэтам уласцівы агульны недахопы — павярхоўнасць адлюстравання натур, слабая прафесійная пісьменнасць. Зніжае партрэтны жывапіс і тое, што мастак аддае гэтай жанру вельмі мала увагі. Да апошняга часу ішчэ быццём думка, нібы партрэт значна лягчэй напісаць, чым з'яўляецца сапраўды, таму і пішуцца партрэты ўрыўкамі, у прамежках паміж працай над тэматычнымі кампазіцыямі.

За мінулы год, у час разгорнутай паўрхоты да выставкі ў Маскве, мастакам было напісана некалькі партрэтаў. З іх выставкам было ўхвалена толькі чатыры, якія заслугоўваюць увагі. Аднак і гэтыя работы далей ад закончаных мастацкіх твораў.

Маруднае развіццё партрэтнага жывапісу тлумачыцца ў значнай меры і тым, што ў большасці выкладчы мастакі слаба разумюць мэту партрэтнага мастацтва. Мастак не глыбока пранікаецца вобразам савецкага чалавека і застаецца, на сутнасці, у ролі фатаграфіста.

Ёсць выпадкі замены жывой натуре фатадымкамі. Такі метад пазбаўляе мастака магчымасці бачыць чалавека з яго звычкі, характэрнымі асаблівасцямі, толькі аднаму яму ўласцівымі.

Фатаграфічнасць адлюстравання натуре асабліва моцна адчуваецца ў работах моладзі. Уздзе хоць бы партрэт артыста тэатра імя Якуба Коласа Звездачотава, напісаны маладым мастаком П. Явічам. Партрэтму ўдалося даскана ла вышэйшую кожную дробзь — складкі піжама, галыштук. Знойдзена знешняе падабенства твару. І тым не менш вобраз актора не атрымаўся. У партрэце — невыразнае, аднастайнае і вядзе пісьмо, з надмадэўкай непрыемных фіялетавых цэнаў. Работа мастака засталася на ўзроўні каларытага фатадымка.

П. Явіч спрабуе авалодаць майстэрствам партрэта. За апошні год ён напісаў каля дзесяці партрэтаў, галоўным чынам партрэты артыстаў тэатра імя Якуба Коласа — Труса, Малчанова, Валынскага, але на ўсё ішчэ адчуваецца штам, асабліва ў сэнсе каларытага вырашання. Віноў ўсёму з'яўляецца зноў-такі слабае вывучэнне натуре, задавальненне адным знешнім падабенствам.

Там, дзе мастак ставіць перад сабою заданне — паказаць вобраз чалавека з яго псіхалагічнымі асаблівасцямі — ён дасягае поспеху. Гэта адчуваецца ў партрэце Героя Савецкага Саюза М. Шымрова (бачыць Міна), над вобразам якога П. Явіч працаваў доўгі доўга. У партрэце ўжо ёсць тыпізацыя вобразу савецкага чалавека.

Пытанне закончанасці мастацкага вобраза адно з самых нявырашаных у партрэтным жывапісу.

Чацей за ўсё мы бачым на партрэце прафесійны прыкметы чалавека замест яго душэўных якасцяў, багата яго інтэлекта. Так, напрыклад, токар абавязкова стаіць за станком, спяваецца — каля раўня, даярка — з малочным бідомам, жывая — са снапом і г. д. Але варта работача пазба-

віць гэчнага ключа, жыць — снапа, артыстка — раўня, як глыбінца ўсё, што мы ведаем адносна гэтага чалавека. Пераскрытымі застаюцца душэўныя настроі чалавека, яго мары. Вядома рэч, што пісьменнік можна паказаць на фоне кніжных паціц — такім мы бачым Я. Талстога на партрэце Н. Герасімовіча, аднак галоўнае заключаецца ў тым, каб за гэтымі аксесуарамі не згубіўся жывы чалавек.

Колькі слабых партрэтаў трапілі на выставку таму, што мастак працаваў паспешліва, неабудмана выбраў натуре і г. д.

Падобным прыкладам з'яўляецца новы партрэт стэханаўца-лежалышчыка завода імя Варашылава Н. Каманскіх, напісаны мастаком А. Вайнштэйнам. Партрэт вытрыманы ў прыёмнай каларытай геме, але выраз твару, погляд вачэй, паварот галавы ствараюць уражанне пакрыўджанага чалавека. Погляд стэханаўца накіраваны на гледача, у руках — акуляр, які ён выцярае хустачкай (музыка, хустка ішчэ надзея, але для чаго?). Невадмога дзейны чалавек.

Часам здзіўляе беднасць прыёмаў адлюстравання, прымітыўнасць кампазіцыйнага вырашання, адсутнасць актыўнага творчага ўспрыняцця жывой натуре. На партрэце мастака А. Забарава мы знаём выдатную артыстку І. Ждановіч, але гэта ішоў толькі знешняе падабенства. Твар артысткі нарысаваны слаба, вочы застылі, рукі, якія ў партрэце адтрымваюць выключна вількую ролю, не прамадэліраваны. Затое прыцягвае на палатні выпісаны дэталы і шмат працаваў мастак над перадачай поўсці лісы, накінутай на плечы, і над падабенствам аксамітнага плацця. Мастак быццам наўмысла адводзіць увагу гледача ад галоўнага ў партрэце — душэўнага свету артысткі.

Лепшай работай, выкананай за апошні час, можна лічыць партрэт стэханаўкі Мінскага аўтазавода К. Курчыцкай работы В. Сухаверхава. Мастак паказаў стэханаўца ў час працы за станком, і адчуваецца, што праца для Курчыцкай з'яўляецца часткай яе асабістага жыцця. Мы бачым майстра сваёй справы, упэўненага і добра валодаючага складанай тэхнікай. Гэта ўжо немагладная работніца з багатым жыццёвым шляхам. І калі мы дазнаемся, што партыйная арганізацыя завода паслала Курчыцкую сваім дэлегатам на XIX з'езд КПСС, мы здагадаемся з тым, што гэтай значнага варта такога гонару. У партрэце адчуваецца багаты змест. Мастак вывучыў завод, добра пазнаёміўся са сваім героем. Але над тварам праца спынена раней часу. Недастаткова прамадэліраваны галава і твар стэханаўкі, слаба акрэслена жывапісна матэрыяльнасць на ўсім партрэце, суха і бедна па каларыту падазены на першым плане станок. Валзава напісаны і інтэр'ер цеха, тая атмосфера, якая акружае работача за станком. Дэталі партрэта і галоўнага з іх — працёр — мала дапаўняюць змест партрэта.

Даўно наспела патрэба арганізаваць прагляд усюго таго, што створана беларускімі мастакамі ў жанры партрэтнага жывапісу.

У гэтым раздзеле выяўленчага мастацтва да апошняга часу ішчэ не вызначаны напрамкі кампазіцыйнага, гераічнага і інтэлектага партрэта. Тут больш, чым у астатніх жанрах, работа вядзецца адвольна. На адным і тым-жа крэсле можна бачыць сталыяра, архітэктара і калгасніка. Прыемныя на колеру і ўзору драпіроўкі ўжываюцца з адвольным поспехам і для дэкарацыі і для акадэміка.

Сутнасць пытання заключаецца ў тым, каб мастак падшаў да стварэння такіх партрэтаў, якія б па зместу, арыгінальнасці кампазіцыі, багатаму каларыту, дэкарацыйнасці і прыкметнасці лепшым па лотам іншых жанраў.

## Свята песні на Піншчыне

У раёнах Пінскай вобласці праходзіць святыя песні. Такое свята прайшло ўжо ў Целяханах, Лунінецкім, Ганцвіцкім, Пінскім, Ленінскім, Жабчыцкім, Іванаўскім і Столінскім раёнах.

На свяце песні Ганцвіцкага раёна выступіў зводны хор у колькасці 500 чалавек. Ён выканаў песні: «Партыя — наш рулявы» В. Мурадзіл, «Мы — беларусы» Н. Сакалаўскага, «Марш савецкай моладзі» С. Тулікава, «Лясную песню» У. Алоўнікава.

Вялікую цікавасць выклікала выступленне ўдзельніка абласных і рэспубліканскіх аглядаў — харавога калектыва калгаса «30 год БССР» пад кіравніцтвам А. Чоп-

чына. Хор выканаў рускую народную песню «Імяцца гусі чарадою», «Вясельную» І. Маціна, беларускую народную песню «Ды чаго-ж, Ванька, журыцца», «Я ў сэрду нарадзілася».

У Целяханах на свяце песні выступіла 200 удзельнікаў мастацкай самадзейнасці.

Свята песні адбылося таксама ў Давыда-Гарадку, Лагішыне і Драгічыне.

18 кастрычніка ў Пінску будзе праведзена абласное свята песні, у якім прымуць удзел лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці вобласці.

І. САКОЛЬСКИ.

Пінск.

Практычныя заняткі па развучанню «Беларускай полькі», «Мапеліш», уральскай кадрылі, украінскага і іншых танцаў.

В. ОСІПАУ.

З удзельнікамі семінара былі праведзены

## А. АТРОШЧАНКА.

# Канфлікт і яго вырашэнне

У сёмым нумары часопіса «Полымя» надрукавана сатырычная камедыя А. Макаёнка «Выбачайце, калі ласка!».

Камедыя выкрывае фальшывыя людзей у калгасным будаўніцтве, паказвае, да чаго прыводзіць беспрывічывасць і бязвольнасць асобных кіравнікоў сельскагаспадарчых арцелей. У п'есе паказана, як у барацьбе новага са старым выхоўваюцца і загартоўваюцца людзі.

У цэнтры п'есы — вобразы адказных работнікаў раёна Каліберавы і Моцкіна. На іх накіраваны ўвесь агонь сатыры. Яны — носбіты маралі, вярхоўя савецкай грамадскасці.

Галоўным клопатам Каліберавы з'яўляюцца асабісты інтарэсы, асабістая слава. У іх гэтага ён пагардае законнасцю, інтарэсамі дзяржавы і народа. Толькі для таго, каб паказаць сваю асобу ў выгаднейшым становішчы, Каліберавы жадае адна незаконны ўчыны: здаваць хлебарыхтоўкі за кошт насенных фондаў. Імуніа зьявіцца пачынаючы ад будучых ураджаў, да збыцця пачынаючы ад будучых ураджаў, да збыцця пачынаючы ад будучых ураджаў.

«Я ішчэ не помню такога выпадку, — гаворыць Каліберавы старошы калгаса Гаршчу, — каб за нізкіх прадавецкіх камуністэў абавязалі чымуова. А за адстаўчанне з хлебарыхтоўкаў — асабіста... ведаю такія кіравнікі, якія па дзве і тры вымовы маюць». Адсутнасць прывічывасці і партыйнасці ў кіравніцтве сельскай гаспадарчай, працэрны клопат аб сваім добрабыце і аб сваёй славе штурхуюць Калібераву на няправільны шлях дзейнасці. Ён адарваўся ад народа. «Што мне народ! Я сам разберуся!» — заўвага Каліберавы. Таму зразумела, чаму побач з ім могуць дзейнічаць такія падхалімы і праідзельствы, як Моцкіны, можа будавацца за кошт дзяржавы дырэктар спіртзавода Печуркоў. Ці маглі-б так дзейнічаць Моцкіны і Печуркоў, калі-б Каліберавы быў сумленным чалавекам і добрым кіравніком? Зразумела, не. Моцкіны паддаваецца пад пастрой свайго начальніка, і яна Каліберавы вельмі падбаецца. Падхаліства, угоднасць — вось тая атмосфера, дзе нара-

джаюцца праідзельствы і разводзіцца гніль. Гэтая думка вынікае з п'есы.

Каліберавы і Моцкіны, пакуль ёсць моцны і гаршкі. Моцкіны і гаршкі будучы існаваць, пакуль ёсць каліберавы. Усё іх гарачым жалезам трэба выпальваць з жыцця, — палымна заклікае аўтар. Народ, заняты стваральнай працай, рапа ці позна змяце са сваёй дарогі гэтую гніль. Вуснамі сваёй любімай гераіні Ганні аўтар гаворыць: «Народ лепей разберца! У яго столькі розуму, колькі ў акіяна-моря вады».

Для дзейнасці каліберавых і моцкіных ствараюць глеба такія бязвольныя людзі, як старошыя калгаса «Партызан» Гаршкі. Гаршкі ў камедыі — яркі і вядомы вобраз. Ён разумее, што Каліберавы і Моцкіны дзейнічаюць незаконна. Але яго нехапае пачуцця адказнасці, самастойнасці і прывічывасці ў вырашэнні калгасных спраў.

«Што яны мяне за горла халюць!» — крычыць ён. — Няма такіх законаў! Не па закону робіць і ўсё! Я сам ведаю, што дзяржава трэба здаваць хлеб. І гадзі! Але гэта толькі словы. Дагаджаюць Каліберавы і Моцкіны, Гаршкі выконвае і



### Няўдалае аднаўленне

Рэпертуар — аснова творчага жыцця тэатра. Вось чаму клопаты аб рэпертуары і якасці кожнага спектакля павінны быць у прымірэнні з тэатральнага калектыва. Важна не толькі добра паставіць спектакль, але і напільна ўдасканальваць яго і захоўваць на многія гады.

У нас ёсць нямала прыкладаў, калі той ці іншы спектакль жыў на сцэне дзесяці год. За гэты час майстэрства выканаўцаў расце, удасканальваецца. 600 разоў іграў ролу кара Федара (на працягу амаль 50 год) вялікі савецкі актор І. Масквін, узабагачаючы свае кожны раз новымі дэталімі і фарбамі. Амаль 300 разоў з вялікім творчым патхненнем сыгралі ролу Тулягі Г. Габэаў, напільнаючы вобраз пэдагога сучаснасці.

Не раз ужо мянялася афармленне спектакля «Хто смеяцца апошні» ў тэатры імя Янкі Купалы, але спектакль сёння жыць паўнакроўным жыццём.

На жаль, ёсць яшчэ выпадкі, калі спектаклі не толькі стареюць, але пасля аднаўлення нават губляюць сваю ідэнтычнасць, метанакараваўнасць, вастрыню.

Імяна так атрымалася з пастаноўкай «Хто смеяцца апошні» ў Пінскім абласным драматычным тэатры. Гэты спектакль быў паставіў калектывам Пінскага тэатра пасля вайны ў супрацоўніцтве з рэжысёрам Л. Рахленкам. Дружная ўдзельная праца калектыва прынесла пінскім вынікі. Пастаноўка атрымала станоўчую ацэнку друку і была цэла прынята гледачамі за яе палітычную страўнасць, яркія мастацкія вобразы, за яе сатырычную вастрыню.

Таму зразумела тая цікавасць, якую правілі гледачы Бабруйска (тэатр знаходзіцца там на гастролі) да спектакля пасля яго аднаўлення. Аднак на гэты раз якасць спектакля не ўрадавала іх. Спектакль пры аднаўленні не ўзабагаціўся яркімі мізансценамі, акцёрскімі вобразамі. Рэжысёр В. Песіна абмежавалася фармальным прычэпкам тэатра. Яна не пацвярдалася нават рэжысёрскай «партытурай» Л. Рахленкі. А між тым, рэжысёр павінен не толькі дасканава ведаць п'есу, але жыць яе вобразамі і ўзабагацаць яе.

«Рэжысёр не можа быць толькі пасрэдным паміж аўтарам і тэатрам. — гаворыў К. С. Станіслаўскі, — рэжысёр павінен з'есці думачы сам і павінен так будаваць сваю работу, каб яна абуджала ў гледачоў думкі, патрэбныя сучаснасці». На вялікі жаль, гэтыя прынцыпы і мудрыя наравы абмінула В. Песіна. Яна падшла да аднаўлення і пачаснай задачы яе рамеснік, а не мастак-творца, якім павінен быць кожны рэжысёр.

У баку ад гэтай важнай справы чамусьці аказаліся і галоўны рэжысёр тэатра В. Шуфар. Ён не адчуў асабіста адказнасці за спектакль.

Усё гэта прывяло да няпоўнацінага раскрыцця ідэі п'есы. У тэатры прытулілі сатырычную вастрыню і выкрывальную сілу гэтага выдатнага творца, знізілі асобныя вобразы. Прыняжым атрымаўся, у прыватнасці, вобраз прафесара Чарэвуса (артыст Р. Эрман), які мае для вымялення ідэі п'есы вельмі важнае значэнне. Чарэвуса — гэта сумленны і смелы чалавек, адданы народу і савецкай навуцы, які ён прывядаў усё сваё жыццё. І як бы ворагі і пакалёнікі ні імкнуліся зневажаць Чарэвуса, ён не губіў ўзніўнасці ў сваю справу. У выкананні актара Эрмана прафесар Чарэвуса — разгублены чалавек, які, бездапаможна хадзіць па сцэне. Зразумела, што гэта зніжае мастацкае гучанне спектакля, сілу барацьбы з Гарлахаўцам і Зелькіным.

Прыглынуў і вобраз Тулягі ў выкананні актара С. Бульчыка, які мае ўсе магчымасці для яркага сатырычнага раскрыцця ролі.

Няпоўнаціна вобраз Зелькіна. Артыст В. Савіцкі не даносіць да гледача яркага сатырычнага характара Зелькіна. Не асабіста актора і лінію паводзін героя ва ўсім спектаклі.

Больш правільна паказаны вобраз Гарлахаўца (Н. Курбакоў). Аднак ён патрабуе ад актара ўдасканлення, большай глыбіні думак, асэнсаваных мізансцен, раскрыцця падтэкста ролі, асабліва ў заключным маналогу і сцэнах з жонкай (другая дзея).

У адноўленым спектаклі ёсць і асобныя ўдачы: у актараў Л. Гамулін (жонка Гарлахаўца), А. Башынай (дэца Каца), А. Гваздзёва (Нічымар).

Аднак гэтыя асобныя ўдачы не выраўноўваюць спектакль. Даводзіцца канстатаваць, што такім бездаказным адносіны да аднаўлення спектакля нагляднаюцца нават у вядучых рэспубліканскіх тэатрах.

Так, у часе гастролі ў Любове пачэпна быў адноўлены ў Рускай тэатры БССР спектакль «Атала» ў створы, брудных дэкарацыях, без адведных ролетыві. У выніку гэтага спектакль атрымаў адмоўную ацэнку гледачоў і пасля першых паказаў быў зняты з гастрольнага рэпертуара.

Трэба дамагацца, каб кожны адноўлены спектакль тэатра быў прэм'ерай, хваляваў і радаваў нашых гледачоў новымі, яркімі думкамі і вобразамі.

У. СТЭЛЬМАХ.

г. Бабруйск.

### У Барысаве

#### Лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці

Калектывы мастацкай самадзейнасці фабрыкі пінна налічае 120 самадзейных артыстаў. Тут працуюць драматычны, харавы і танцавальны гурткі, аркестр народных інструментаў, група майстроў мастацкага слова.

Удзельнікі калектыва часта выступаюць з канцэртамі на сваёй фабрыцы, у парк культуры і адпачынку, перад радыёслухачамі. Частымі гасцямі з'яўляюцца самадзейныя артысты ў падшэфным калгасе «Зара комунізма».

#### Выступленні артыстаў брацкіх рэспублік

У памяшканні гарадскога Дома культуры з поспехам праходзілі выступленні калектыва Кіеўскага дзяржаўнага абласнога Украінскага драматычнага тэатра. Працоўныя горада прагледзелі спектаклі «Сто мільянаў» В. Сабко, «Любоў на святанні» Я. Галана і другія.

За апошні час перад гледачамі Барысаве выступілі драматычныя калектывы Масквы, Ленінграда, Чэрска і Ноўгарадскі ансамбль класічнага балета. Асаблівым поспехам карысталіся выступленні Сібірскага народнага хора — удзельнікі чвэртага Сусветнага фестываля моладзі і студэнтаў.

М. ШЧУКІН.

### Сапраўдны шэкспіраўскі спектакль

У час гастролі Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра БССР у Ленінградзе спектакль «Кароль Лір» наведвалі члены англійскай дэлегацыі дзячоў культуры, якія гасцілі ў СССР.

Ніжэй друкуем выказванне англійскага рэжысёра Джона Ферналда аб спектаклі.

Для мяне ўспаміны аб Ленінградзе, якія я захаваю на ўсё жыццё, асацыююцца з пастаноўкай «Кароль Лір» ў выкананні калектыва Мінскага тэатра. Гэта пастаноўка з'явілася хваляючым прыкладам таго, як сапраўды вялікі твор мастацтва садзейнічае ўзаемааруменню паміж народамі з рознымі мовамі, рознай культурай і рознымі ладам жыцця.

Мне сапраўды здавалася зусім незвычайным, што я знаходжуся ў такім акружанні і ўсхваляваны ў такую мову, у якой я разумею толькі некалькі слоў. Тым не менш, гэта быў бліскучы, без усялякага сумнення, шэкспіраўскі «Кароль Лір», у якім кожны вобраз па-свойму яркі, кожнае слова адпавядае духу гэтага творца. Сапраўды, было так, нібы і разумеў кожнае слова, тады і глыбока і адчуваў ігру выканаўцаў, якія ў адпаведнасці з ідэямі сваіх ролей вялі дэяны п'есы. На гэта паказаннем англійскіх актараў патрабавалася 6 дзесяцігоддзі.

Калі-б мае ўражэнні складаліся толькі з пахвалы, ніхто-б ім не надаў асаблівага значэння — адна пахвала без крытыкі ні на кога не робіць уражання, і менш за ўсё — на артыстаў, аб якіх я гавару. Так, у цэлым разе моманты адчуваўся недахопы, і крытыка гэтых недахопаў можа быць пэўнаю цікавасцю. І асабіста не згоден з ўжываннем у шэкспіраўскіх п'есах музыкі, за выключэннем тых выпадкаў, калі аўтар сам дакладна паказвае ў тэксце — дзе, калі і як ён жадае, каб яна была ўжыта. У Англіі мы адмовіліся ад музыкі ў шэкспіраўскіх п'есах, таму на гэта вельмі істотную прычыну: шэкспіраўская пазія сама па сабе з'яўляецца музыкай, і не магчыма слухаць адначасова дзве мелодыі і быць поўнасцю задаволенымі кожнай з іх.

У Мінскім тэатры А. Кістаў стварыў незвычайна тонкі і шматгранны вобраз караля Ліра. Гэта адзін з двух найбольш хваляючых Ліраў, якіх мне даводзілася бачыць. Але я мяркую — цяжка паверыць, што Кістаў быў поўнасцю задаволены, калі іграў у самай прынцыпальнай сцэне, спаборнічаючы пры гэтым з музыкай Бетховена.

Азначыўшы гэта, я, па сутнасці, вычарпаў усё колькі-небудзь значныя крытычныя заўвагі.

Вельмі спрыяла поспеху спектакля сыгранасць актараў, якіх узялі ў невідзікіх ролях, так і тых, што выступалі ў вядучых ролях. Дзякуючы яснасці дыялогі актараў я адчуваў, што ні адно слова не

было-б мнэ прапушчана, каб я ведаў рускую мову.

Тэмпература іграў актараў — неабходнасць янога разумення мы, англійскія рэжысёры, але не заўсёды дамагаемся яго, — цудоўна вытрыманы на працягу ўсёй пастаноўкі. Усё выкананне насычана вельмінай амацыянальнай сілай. Некаторыя тэатры іншы раз робяць памылку, пераасноўваючы Шэкспіра. Тут-жа гэта не было зроблена. З першых фраз Кардалі і да канца п'есы мы ні разу не ўсумніліся ў яе любіць да бацькі. Ніколі мяне так не кранала роля Кардалі, як у гэтым спектаклі, у сцэне, дзе яна на патрабаванне бацькі словамі давесці яе прыязнасць да яго, адказвае: «Нічога».

На мяне гэта любіць Кардалі да бацькі і тэма пазабудзення яго ад іскут і, нарэшце, звернуў у абдымкі дачкі ніколі не рабіла такога яркага ўражання, як у гэтай пастаноўцы. І гэта дзякуючы любіць, з якой рэжысёр і выканаўцы адносіліся да сваёй справы.

Вялікае ўражанне зробілі на мяне кацыямі і асэнсаванне, хоць іноў-такі, з пазіцыяй сумненняй крытыкі, і павінен сказаць, што цяпер мы ў Англіі ніколі не ўжываем рухомыя праектары для падсвятлення. Мы не робім гэтага таму, што гэта адцягвае ўвагу, а ўсё, што адцягвае ўвагу ад тэатра, мы адкідаем.

Але за выключэннем гэтых недахопаў, пастаноўка была вытрыманай ў цудоўным фарбах. Фантастычныя, зробленыя накіштат адзення Брунгільды, нагруднікі трох дачок у заключнай сцэне стварылі незвычайнае ўражанне дыякі, блізкай перыяду варварства, старажытнай Брытаніі. Яны дапамаглі зрабіць апошнюю сцэну такою выразнай, якой я не бачыў раней.

Нарэшце, апошняя акалічэннасць, чаму я шчаслівы быў, глядзячы пастаноўку. У якасці рэжысёра спектакля я сам часта стаўлаў замежныя п'есы і срод іх рускія, у прыватнасці п'есы Антона Чэхава. І часта цікавіўся, ці адпавядаў жыццёвай праўдзе, заключанай у рускіх п'есах, нашы, англійскія спектаклі.

Наглядзеўшы «Кароль Лір» ў рускай пастаноўцы, у якой важнейшыя рысы — англійскі гумар, — як і ўвесь дух п'есы, была перададзена так поўна, што я іноў адчуваю: мы ў Англіі гэтак-жа, як рускія тэатральныя майстры, можам ствараць рэалістычныя творы. Такім чынам, артысты нашых абедзвух краін могуць іграць сапраўды важную ролю ў справе міжнароднага ўзаемаарумення.

Джон ФЕРНАЛД, англійскі рэжысёр.

### На музычнай «серадзе»

Дзве апошнія «серады» ў Саюзе кампазітараў БССР прайшлі пад знакам падрыхтоўкі да пленума праўлення ССК СССР, прысвечанага савецкай пэні.

З новых пэсень, паказаных упершыню на «серадзе», трэба адзначыць «Мы за партыі роднай ідэі» і «Калгасныя прысеўкі» І. Кузнякова. Аднак тэксты гэтых двух твораў патрабуюць дапрацоўкі. Добрае ўражанне пакінула «Песня аб Лідзе» П. Падкамырава. Яркую пэсню «Брэска

крэпасць» аб мужнасці і гераізме савецкіх воінаў стварыў Я. Алоўнікаў.

З твораў маладых кампазітараў вылучаюцца пэні і раманы А. Дузіна «На Холмах Грузіі» і «Девічы лірычэская», І. Ронкіна «Ходзіць вецер падлілля» і П. Ахраменкі «Святая ў калгасе».

Адзінадушнае ўхваленне атрымала цікавая пэсія «Расці, мой кувары ляноку, якую напісаў 80-гадовы самадзейны кампазітар з Віцебшчыны С. Мамшыаў.

Чаць сёньня свайго жыцця. Яны заклікаюць ператварыць рэалізм, і Чэрнышэўскі паказаў іх сілу, іх здольнасць на гэтую справу.

У Памялоўскага былі вялікія творчыя задумкі, якія, на жаль, засталіся няздзейнічанымі. У 1862—63 гг. ён працаваў над твораў «Нарысы бурсе» і раманы «Брат і сестра». Нарысы былі надрукаваны пры жыцці аўтара, а раманы былі толькі пачаты. Жорсткае рэакцыя супраць рэвалюцыйна-дэмакратычнага руху скалечыла жыццё Памялоўскага.

Сваю нявынісць да палітычнага ладу, да прыгожнага парадка ў Расіі Памялоўскі найбольш поўна выказаў у «Нарысах бурсе».

Быт і норавы бурсе, праз якія прайшоў і сам пісьменнік, ён паказаў рэалістычна. Памялоўскі расказаў аб тым, як калечыла асобу бурскага сістэма выхавання. Толькі моцныя людзі, якія здольны былі выказаць самастойна свае крытычныя адносіны да схадыстычнай дагматыкі бурсе, не загнілі. Такім з'яўляецца аўтабіяграфічны вобраз Караса.

Крытычны погляд Памялоўскага на сістэму выхавання ў прыгожнай Расіі быў поглядам перадавога чалавека, звязанага з ідэалогіяй рэвалюцыйнага дэмакраты.

Адшляў ў мінскае школа муштры і зуброніа, разам са старой буржуазнай Расіяй, а твор Памялоўскага «Нарысы бурсе» чытаецца з цікавасцю нашымі сучаснікамі. Ён успрымаў, як суровы прыемуд мінуламу і як жывая ілюстрацыя гвалту і зла ў свеце сучаснага імперыялізма, дзе маральнае калечанне людзей і школах уводзіцца ў педагагічную сістэму.

Памялоўскі марыў аб свабодным жыцці. Яго творы служылі справе прагрэсу, дапамагалі народу ў вызваленчай барацьбе, з'яўляліся каштоўным укладам у багату рускую літаратуру крытычнага рэалізма. Да гэтага часу яны не страцілі сваёй гісторыка-пазнавальнай і эстэтычнай вартасці.

Д. ПАЛІТЫКА.

### У краінах народнай дэмакратыі

#### ПЕРШАЯ ПОЛЬСКАЯ ГАСПАДАРЧАЯ ВІСТАВКА У ПЕКІНЕ

26 верасня ў Пекіне ў Палацы Культуры працоўных адкрылася першая польская гаспадарчая выстаўка.

На выстаўцы багата прадстаўлены вырабы польскай швейкай і лёгкай прамысловасці: магнутыя пад'ёмныя краны, металапрацоўчыя станкі, электраплавільныя печы, вугальныя камбайны, грузавыя і легкавыя аўтамабіны, трактары, трансфарматары, электраматоры, вырабы баваўняна-папяровай і аўтамабільнай прамысловасці.

На выстаўцы адкрыт таксама павільён польскага сучаснага жылліваі і графікі. У магазіны Пекіна наступілі ў продаж польскія тавары, прадстаўлены на першай польскай гаспадарчай выстаўцы.

#### ВЫВУЧЭННЕ РУСКАЙ МОВЫ У АЛБАНІ

Совет Міністраў Народнай Рэспублікі Албаніі паставіў, што ў 1955—1956 навучальным годзе ў праграме старэйшых класаў сямігадовай школы будзе прадугледжана

на вывучэнне рускай мовы. Да гэтага часу руская мова вывучалася толькі ў спэцыяльных школах і вышэйшых навуковых установах. З мэтай падрыхтоўкі кадраў выкладчыкаў рускай мовы пры педагагічным інстытуце ў бліжэйшы час будуць адкрыты двухгадовыя настаўніцкія курсы. У будучым годзе ў Тыране адкрыцца спецыяльная школа па падрыхтоўцы выкладчыкаў рускай мовы.

#### ПАДРЫХТОВКА У ГДР ДА МЕСЯЧНІКА ГЕРМАНА-СОВЕЦКАЯ ДРУЖБЫ

3 і па 30 лістапада 1953 году ў Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы будзе праведзены месяцнік германа-савецкай дружбы. У Берліне створан камітэт па правядзенню месячніка, у саставе якога ўваходзяць перадавікі і наватары вытворчасці, дзеячы навукі і культуры, прадстаўнікі дэмакратычных партый і масавых арганізацый.

Старшыней камітэта па правядзенню месячніка абраны намеснік прэм'ер-міністра Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі Ото Нушке.

### З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

#### Юбілей горнага тэатра

У Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы ва ўрачыстай абстаноўцы адсвяткавана 180-годдзе Горнага тэатра. На спектаклі на п'есе Гётэ «Гец фон Берлінген» прысутнічала звыш 30 тысяч чалавек. Гэта было сапраўднае свята германскай культуры.

180 год таму назад выдатны германскі паэт XVIII стагоддзя Кляшпакт зварнуў увагу на тое, што ў адным з раёнаў горнага лагунга Гард горы акружаюць невялікія лагуны, якія напамінаюць антычную сцэну. У адвечнасці з узаканамі прыроды, у гэтым месцы ў жніўні 1773 года былі арганізаваны першыя прадстаўленні.

У канцы XVIII стагоддзя тут часта ставіліся антычныя трагедыі і спецыяльна напісаныя германскімі пісьменнікамі для Горнага тэатра п'есы. Ігралі ў тэатры актараў навакольных цюрэнгскіх гарадоў. Гледачамі ў асноўным былі сяляне бліжэйшых вёсак, часам прыязджалі глядзець спектаклі таксама жыхары вялікіх нямецкіх гарадоў і нават імпэрыцы. Лесінг з захапленнем пісаў аб гэтым тэатры, што гэта «незвычайнае спалучэнне прыроды і мастацтва».

У пачатку XIX стагоддзя Горным тэатрам

рам зацікавіўся Гётэ. Па яго загаду была ажыццэўлена перабудова тэатра. У гарах былі зроблены асобныя пляцоўкі; атрымалася натуральнае трохярэўнае сцэна, якая захалялася ў асноўным да нашага часу. Ігралі тут і «Фауст» Гётэ.

К канцу XIX стагоддзя Горны тэатр быў амаль забыты. Тэатр узнавіў сваю дзейнасць толькі ў пачатку XX стагоддзя. Апошні раз прадстаўленне ў Горным тэатры адбылося ў 1929 годзе. У час фашысцкай дыктатуры Горны тэатр не працаваў. Урад Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі рашыў аднавіць гэты вясёлабачны помнік германскай культуры, звязаны з імянамі вялікіх нямецкіх пісьменнікаў Кляшпакта, Гётэ, Лесінга. Кіраўніком тэатра быў прызначаны выдатны рэжысёр Вальтэр Ульрых. Ён і пачаў ставіць спектаклі ў Горным тэатры, стварыў спецыяльны драматычны ансамбль.

Расце папулярнасць тэатра. У 1951 годзе яго наведвала да 50 тысяч гледачоў. У мінулым годзе гэтая лічба падвоілася, а сёння толькі за першую палавіну жніўня ў тэатры пабыла да 150 тысяч гледачоў.

#### Японская прагрэсіўная кінематаграфія

«Усе яны былі ўзрушаны. Нібы сказаў Гётэ тое, аб чым прынята гаварыць толькі ўпотай, на вуша», — так апісвае вядомы кінакрытык Садуль тое ўражанне, якое стварыла карціна «Дзеці Хірасімы», што была паказана на фестывалі ў Канах. Між іншым, кіраўнікі фестываля, улічваючы вялікае ўражанне, якое можа стварыць гэтая карціна на гледача, не рэкамендавалі паказваць яе на еўрапейскіх экранх і не ўдасцілі карціну, якая выскога адзінока прасай і ўсім знаўцамі кино, прэміяй.

Фільм рэжысёра Кенто Сіндзі «Дзеці Хірасімы» паказвае, як у гэты горад прыходзіць старая настаўніца, якая жыла ў час вайны ў другім раёне Японіі. Большасць яе выхаванцаў загніла. Але і тыя, хто ўцалеў, сталі калекамі або нервова-хворымі. Атака бамба ператварыла ў вар'ятаў і жабракоў насельніцтва цэлага горада. І недарма кінакрытык буржуазнай газеты «Манчэстэр Гардіен» называе гэтую карціну «восемью кругам атамана нека».

Карціна «Дзеці Хірасімы» не адзінакая. Рад новых японскіх карцін прысвечаны барацьбе за мір, жыццё і быту простых людзей Японіі. «Лобач з афіцыйнай, наднай, самурайскай «кінематаграфіяй» існуе другая — народная кінематаграфія Японіі, — піша газета «Дэйлі ўоркер». Амерыканская камуністычная газета выскога ацэньвае карціну «Ціха, як жыццё», якая прысвечана японскім бесправным, і асабліва фільм «Змангане ў Гаконе».

«Змангане ў Гаконе» — гісторыя радавога сялянца, які з вернага слугі памешчыка-самураі ператварыўся ў актыўнага барацьбы за правы прыгнечанага сялянства. Паставлена гэтая карціна выдатным рэжысёрам Таверам Цімурыцу. Яго карціна «Расгамен», што прысвечана быту сялян Фаромы, карысталася вялікім поспехам на еўрапейскіх экранх.

Лягальным магчымасцям для стварэння прагрэсіўных карцін на камерцыйных студыях, дзейнасць якіх акупацыйныя ўлады і паліцыя падвяргаюць строгай праверцы, становіцца ўсё менш і менш. Усё ў больш дзяжкі ўмовах прыходзіцца працаваць японскім прагрэсіўным кінематаграфістам. Але гэта іх не спыняе. У супрацьвагу рэакцыйнаму «Саюзу японскіх дзячоў кино» ў краіне створаны дзве новыя прагрэсіўныя арганізацыі: «Новая асацыяцыя актараў» і «Ліга дзячоў

кіно». У гэтых арганізацыях не было ні памешчаных, ні выведзенаў, ні іншых магчымасцей выпускаць фільмы, распаўсюджаць свае творы. Тым не менш, аўтарытэт гэтых арганізацый, якія змагаюцца за мір, супраць амерыканскай акупацыі, за правы народаў Японіі, вылучыла вялікі.

Не так даўно пісьменнік і рэжысёр Хірушы Нома закончыў здымаць фільм «Небяспечная зона», дзе казачэцтва развал і разлажэнне японскай арміі ў час нядаўняй вайны. «Гэтая карціна, — піша карэспандэнт «Шанхай ньюс», — выразна паказвае, як выветрыўся самурайскі дух нават у самых ярых яго посьбітаў». Карціна «Небяспечная зона» створана толькі дзякуючы самаадданай працы актараў і апэратараў у надзвычай цяжкіх умовах.

Вялізарным поспехам карыстаюцца ў Японіі карціны «Вежа белых лілій» і «Сіроты змешанай крыві», якія прысвечаны цяжкаму становішчу жанчын і дзяцей у сучаснай Японіі. У гэтых карцінах паказаны бясчынны акупацыйны, жабрацтва і дзіцячая бесправнасць. Група студэнтаў-аматараў у Асака знята вялікая карціна «Жанчына, якая змагаецца адна», прысвечана цяжкаму лёсу японскай жанчыны, барацьбе жанчын супраць самаўраўства акупацыйных улад.

Выдатнай падзеяй у жыцці японскай кінематаграфіі з'яўляецца выхад на экран карціны вядомага рэжысёра Фуміо Камаі «Мір і вайна». Гэты фільм, які не пазабудзены некаторымі рыс абстрактнага ідэалізма і пацыфізма, усё-ж з вялікай сілай выкрывае і асуджае пантыку ваеннай істэрыі, што праводзіцца ў Японіі афіцыйнымі ўладамі. Карціна «Мір і вайна» знята каля года таму назад. Яна была атрымана цэнзурай і вышла ў свет толькі ў выніку настойлівых патрабаванняў прагрэсіўнай грамадскай Японіі, «У Японіі разглядаюць выхад гэтай кінакарціны, як перамогу сіл міру, — піша газета «Шанхай ньюс». — Японская кінематаграфія ёсць што сказаць, і яна скажа сваё слова праўдзі».

За праўду, за дэмакратыю, супраць падначалення Японіі амерыканскаму дыктату ўсё больш раўна ўзімае свой голас прафэсту японскай прагрэсіўнай кінематаграфія.

</